

Zondag 16 Augustus 2020

Sterrennacht

Vincent van Gogh 1889

De *lofpsalmen* zijn liederen waarin Gods grootheid en goedheid wordt bezongen, zonder verwijzing naar bepaalde omstandigheden. Ze zijn hymnen, in het Hebreeuws *tehilla*. Het werkwoord *hilleel*, “loven”, maakt deel uit van het woord *halleluja*, “loof God”. Hymnen zijn liederen die de daden en eigenschappen van God bezingen. Ze verschillen van de dankpsalmen die danken voor wat God concreet gedaan heeft voor de bidder of de gemeenschap – dank voor hulp en redding. De lofpsalmen loven God om wie God is. Gods grootheid staat centraal. God als de schepper en behoeder van de wereld wordt geloofd. Ook wordt er gezongen over God in relatie met gelovigen. De toon van de hymnen is lyrisch. Ze spreken verwondering en bewondering van God uit. Wanneer de kleine mens zich bewust wordt van de tegenwoordigheid van de grote God, is verwondering de reactie.

Aansteken van de Christuskaars

Openingswoord *Psalm 117*

Loof de Heer, alle volken,
prijs God, alle naties:
Gods liefde voor ons is *overstelpend*,
eeuwig duurt de trouw van de Heer.
Halleluja!

Lezing **Psalm 8 - een lofpsalm**

Voor de koorleider. Op de wijs van de Gatitische. Een psalm van David.

² JHWH, onze Heer,
hoe machtig is uw naam
op heel de aarde.

U die aan de hemel uw luister toont -
³ met de stemmen van kinderen en zuigelingen
bouwt u een macht op tegen uw vijanden
om hun wraak en verzet te breken.
⁴ Zie ik de hemel, het werk van uw vingers,
de maan en sterren door u daar bevestigd,
⁵ wat is dan de sterveling dat U aan hem denkt,
het mensenkind dat U naar hem omziet?
⁶ U hebt hem bijna een god gemaakt,
hem gekroond met glans en glorie,
⁷ hem toevertrouwd het werk van uw handen,
en alles aan zijn voeten gelegd:
⁸ schapen, geiten, al het vee,
en ook de dieren van het veld,
⁹ de vogels aan de hemel, de vissen in de zee
en alles wat trekt over de wegen der zeeën.
¹⁰ JHWH, onze Heer,
hoe machtig is uw naam
op heel de aarde.

Gedachte

Voor de Nederlandse theoloog en dichter, Willem Barnard, die 76 teksten schreef voor het Liedboek en bekend is als auteur van boeken met de sub-titel *Gepeins bij de Psalmen*, is zingen een manier van geloven. Hij zegt: "Ik zing niet om te *uiten* maar om al zingende te *innen*. Ik zing uit ademnood."

Barnard ziet een verband tussen *psalm* en *liturgie*. Psalm 4 gaat bijvoorbeeld over "ik" en "my". Maar in v 7 staat er "ons": "Doe uw aangezicht over *ons* lichten", een citaat uit de priesterzegen (Num 6:26) die bij ons ook aan het einde van de dienst wordt uitgesproken. "De liturgie is als de poëzie die niets verandert en alles anders maakt".

God komt de mens tegemoet in de *Schrift* en wekt ons tot leven. Wij worden op stem gebracht in de *liturgie*: "De zin en de betekenis van taal kan niet zonder klank en ritme." Barnard noemt dit "een opstanding van het woord". Als Het Woord opstaat, dan worden de rollen omgekeerd: dan zoekt het woord mij en het wil mij wekken tot leven.

Laten we ons "tot leven wekken" door de oude bekende Psalm 8.

Deze lofpsalm richt zich rechtstreeks tot God. Er zijn maar drie die dat zo doen: Psalm 8, 76 en 84. De andere lofpsalmen spreken *over* God, maar niet direct *tot* God. Ze roepen de lezers op om God te loven. Dit kunnen ze samen in de tempel, door offers, door zich neer te buigen voor God, door te dansen en te musiceren, en ook persoonlijk met eigen woorden of in woordeloze stilte, en door elke dag opnieuw Gods wil te doen.

De psalmist bezingt de grootheid van de Schepper. Kijk eens de heerlijkheid van de schepping, hoe wondermooi die kan zijn – de nachtelijke sterrenhemel. Kijk eens de mens!

De psalmist heeft een oprechte dankbaarheid en diepe bewondering voor wat God gemaakt heeft. En de verwondering dat die God zich bekommert om de kleine mens. Vergeleken met

de machtige sterrenhemel lijkt en is de mens klein en nietig. En toch heeft de mens van God de grote schepping ontvangen.

Kleinheid en grootheid kruisen mekaar in deze psalm. Het heelal en de mens zijn groot en klein tegelijk. Alleen God is altijd groot.

Hoe groot is Gods naam, wordt gezegd aan het begin en einde van de psalm. De “naam” staat voor God zelf. Dit is dus een uitroep van bewondering voor de grootheid van God, die onuitsprekelijk is en alle begrip te boven gaat.

Daartegenover: Wat is de mens? Zo nietig. Zo klein. Toch geeft God om de kleine mens.

Klein en groot, groot en klein. De aarde is klein tegenover de grote hemel (v 2 en 4). Kinderen en zuigelingen zijn klein voor de macht van Gods vijanden, degenen die geen achting hebben voor God en de schepping. Maar de kleinen spreken de waarheid over God. Zo klinkt ook Jezus' lofgebed in Lucas: *Ik loof u, Vader, Heer van hemel en aarde, omdat u deze dingen voor wijzen en verstandigen hebt verborgen, maar ze aan onmondigen hebt onthuld.*

Vast en onverstoort staan de maan en sterren aan de hemel. Daartegenover voelen de mensenkinderen zich klein, kwetsbaar en tijdelijk – uit de aarde gekomen en naar de aarde zullen ze terug. Zo gering dat ze Gods aandacht nie waardig zijn.

En toch ... God gedenkt de kleine mens. God heeft die mens gemaakt en gekroond met luister en glorie. Klein maar groot – een “geschapen schepper”, een mede-schepper. Niet uit zichzelf, maar dankzij God. Want deze psalm is een lofzang op God:

U hebt gemaakt, U hebt gekroond, U geeft alles.

Vandaag kennen we het heelal nog beter dan de psalmist in zijn tijd. We weten nog beter de grootsheid daarvan. Maar hebben we daar oog voor? De invloed van de mens op de natuur is vandaag groter dan ooit. Des te groter wordt dan ook de verantwoordelijkheid. De schepping werd ons toevertrouwd. Maar hoe gaan we daarmee om?

Waarom zingen we eigenlijk lofzangen? Niet omdat God onze lof en gebeden nodig heeft, maar omdat *wij* ze nodig hebben. Niet God wordt anders door ons gebed en onze lofzang. *Wij* worden daar anders van.

Willem Barnard zingt uit ademnood. Door het lofzingen komen we op adem. De focus is op God die alleen in staat is om ons recht te houden en vrij te maken. Loven is erkennen wie God is. Dit is beamen wat God doet. Dit is verklaren: dáármee wil ik verder, niet met wat ik dagelijks om me heen zien in deze wereld waarin we leven.

We missen in deze tijd de lofprijzing in de groep, in de gemeenschap, in de liturgie. Het samen dienen, danken, bidden, loven, eten, drinken maakt ons blij en we voelen ons solidair. De gemeenschap wordt erdoor beleefd en versterkt. Samen belijden en zingen over de grote Schepper en ons samen verwonderen over de schepping en Gods liefde voor ons, verenigt ons. Dan laat iedereen zichzelf los en wordt één met elkaar en de oneindig grote God.

Loven, anders dan danken, is uitdrukking van eerbied en bewondering. Met danken legt het accent op wat we gekregen hebben. Met loven verschuift de klemtoon naar de gever. Wij loven God omdat God God is. Loven is onbaatzuchtig. We kijken van onszelf weg. We laten het eigenbelang varen.

De lofprijzing voedt de hoop op een andere, betere toekomst. Onze kleinmenselijke onmacht maakt plaats voor een nieuwe wind, de *ruach* (wind, geest, adem) van God. Daarom zingen wij een nieuw lied. Zo komen we op adem.

Lofzang *Gez 21:1 en 4*

1

Alles wat adem heeft love de Here,
zinge de lof van Isrels God!
Zolang ik hier in het licht mag verkeren,
roem ik zijn liefde en prijs mijn lot.
Die lijf en ziel geschapen heeft
worde geloofd door al wat leeft.
Halleluja! Halleluja!

4

Hij is 't, die hemelen, zeeën en aarde,
die al wat is tot aanzijn riep,
de enige God die zijn macht openbaarde, -
Hem is gehoorzaam wat Hij schiep.
Hij, die het al heeft in zijn hand,
houdt ook ons zwak geloof in stand.
Halleluja! Halleluja!

Gebed

Tot hier toe hebt Gij ons gebracht,
van waar we gekomen zijn, tot hier.
Heer, onze Heer, hoe groot is uw naam op heel de aarde.

Vandaag hier leven we in uw licht,
bevinden we ons in uw tegenwoordigheid,
ervaren we uw nabijheid ook al zijn mensen ver weg.
Heer, onze Heer, hoe groot is uw naam op heel de aarde.

Morgen is in uw handen.
Morgen is ons leven steeds in U.
Daarom gaan we morgen in vrede en vertrouwen tegemoet.
Heer, onze Heer, hoe groot is uw naam op heel de aarde.

Amen

Zegen *Naar Psalm 4*

De Heer maakt je gelukkig
God laat het licht van Gods gelaat over je schijnen
In God vindt je hart meer vreugde dan in je koren en wijn.